

UCHWAŁA NR XX/123/20
RADY GMINY NOWOSOLNA

z dnia 29 stycznia 2020 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
na rok 2020**

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 506, poz. 1309, poz. 1696, poz. 1815 i poz. 1571) oraz art. 4¹ ust. 1, ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r., poz. 2277) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Nowosolna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2020 roku.

Przewodnicząca Rady Gminy Nowosolna

Małgorzata Kamińska-Bruszewska

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2020

I. WPROWADZENIE

Rok 2020 jest kolejnym rokiem realizacji na terenie gminy Nowosolna Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jak również kontynuacją wielu działań zainicjowanych w latach poprzednich. Określa on lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi na terenie gminy Nowosolna.

Niniejszy program ma na celu stworzenie spójnego systemu działań naprawczych oraz profilaktyki uzależnień i problemów społecznych z nimi związanych, a także zmniejszenie skali tych zjawisk.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok ma charakter dokumentu rocznego. Okoliczność ta wskazuje opierać planowane w nim działania na podstawach finansowych określonych w przyjętym na dany rok budżecie gminy Nowosolna, bazować w realnie podejmowanych działaniach na istniejącej infrastrukturze organizacji i podmiotów, które w okresie danego roku są w stanie zapewnić realizację przyjętych zadań i priorytetów.

Konsumpcja alkoholu w sposób istotny wpływa na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek jak i rodzin, a jej negatywne konsekwencje dotyczą nie tylko samych osób pijących szkodliwie lub uzależnionych, ale wpływają na całą populację. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych tj. przestępczość, ubóstwo, przemoc w rodzinie, wypadki samochodowe i winno być przedmiotem szczególnej uwagi ze strony organów administracji rządowej i samorządowej.

Zastanawiamy się jak szybciej, skuteczniej i efektywniej pomagać rodzinom dotkniętym problemem uzależnienia. Z kolei pomoc, to nie tylko minimalizowanie ich skutków, ale przede wszystkim zapobieganie, czyli edukowanie, uświadamianie, wskazywanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego, radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, konfliktowymi. Pomagać – to również podejmować działania polegające na kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, uczyć umiejętności mówienia „nie” używkom, niezależnie od presji otoczenia.

W placówkach podległych gminie Nowosolna może odbywać się wiele różnorodnych form aktywności włączonych w jedną całość oddziaływań profilaktycznych w ramach przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu. Zintegrowany system oddziaływań profilaktycznych jest najskuteczniejszym modelem działania w profilaktyce uzależnień.

Program jest zgodny zarówno z kierunkami zawartymi w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2277), jak i z innymi dokumentami strategicznymi na poziomie ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym:

1. Narodowym Programem Zdrowia na lata 2016-2020 (Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 – Dz. U. z 2016 r. poz. 1492),

2. Rekomendacjami Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2020 r.

Adresaci programu:

Program skierowany jest do dzieci i młodzieży narażonej na problem uzależnienia od alkoholu, osób dorosłych oraz osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin.

Realizatorzy programu:

Realizatorem programu jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA). Skuteczna realizacja tego programu opiera się na współpracy z poniżej wymienionymi instytucjami: Ośrodkiem Pomocy Społecznej Gminy Nowosolna (OPS), Policją, Punktem Informacyjno - Konsultacyjnym, Zespołem Interdyscyplinarnym Gminy Nowosolna, szkołami z terenu Gminy Nowosolna, Gminno Parkowym Centrum Kultury i Ekologii w Plichtowie (GPCKiE), świetlicami środowiskowymi z terenu Gminy Nowosolna.

II. DIAGNOZA PROBLEMU ALKOHOLEWEGO W GMINIE NOWOSOLNA - MŁODZIEŻ

Bardzo ważne w planowaniu i realizacji działań mających na celu profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych jest dokładne rozpoznawanie problemów na terenie gminy, zachowań związanych z konsumpcją napojów alkoholowych, struktury spożycia oraz zaburzeń życia społecznego i rodzinnego wywołanego uzależnieniem.

Na podstawie umowy nr 99.UZAL.8141.10.2019 zawartej w dniu 10 października 2019 r. między Gminą Nowosolna a przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą "Anna Gorczowska NOWE HORYZONTY" w listopadzie 2019 r. przeprowadzono cykl warsztatów pn. "Diagnoza szkolna".

Istotą ww. zajęć było poznanie opinii oraz postaw uczniów względem wybranych problemów społecznych, w tym m. in. problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego, zjawiska przemocy fizycznej i psychicznej. W tym celu przeprowadzono wśród podopiecznych placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Nowosolna, e-ankietę, w której zadano te same pytania w rozbiciu na 2 grupy uczniów w każdej szkole - klasy IV - VI oraz klasy VII - VIII.

W badaniu łącznie wzięło udział 158 uczniów. Wśród nich:

- tylko niespełna 2 % stwierdziło, że alkohol jest łatwo dostępny pomimo nieukończenia 18 roku życia,
- ponad 17 % ankietowanych przyznało, że próbowało kiedykolwiek alkoholu,
- 6 % spróbowało alkoholu pomiędzy 10 a 13 rokiem życia,
- ok. 10 % ankietowanych przyznało, że pierwszą styczność z alkoholem miało podczas spotkania rodzinnego,
- ponad 80 % uczniów stwierdziło, że jeszcze nie próbowało alkoholu,
- żaden z uczniów nie pije alkoholu regularnie, zaś ok. 8 % ankietowanych przyznało, że po alkohol sięgnęło kilka razy w życiu.

Niezwykle ciekawym elementem e-ankiety okazały się odpowiedzi udzielone pod hasłem "Czy zgadzasz się z tymi zdaniem?", gdzie podopieczni placówek oświatowych zobligowani zostali do udzielenia odpowiedzi "TAK" lub "NIE".

Niewątpliwie cieszy fakt, że ponad połowa ankietowanych ma świadomość, że alkohol jest substancją szkodliwą dla zdrowia, jak również że od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków. Co ciekawe blisko 25 % uczniów jest zdania, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.

Tylko ok. 3 % badanych uważa, że regularne picie alkoholu w wieku między 13 a 16 rokiem życia jest normalne i stanowi podstawę do dobrej zabawy, natomiast zdecydowanie więcej uczniów uznało, że bez niego można się równie dobrze bawić (ok. 9 %).

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że świadomość zagrożeń, jakie niesie ze sobą picie (nadużywanie) alkoholu, ciągle wzrasta wśród młodzieży. Jednakże by utrzymać ten "trend" należy sukcesywnie wypierać dotychczasowe (bliźniaczo podobne do siebie) formy edukacji profilaktycznej i zastępować je zupełnie nowymi pomysłami na skupienie uwagi nastolatków.

REKOMENDACJE

Działania profilaktyczne na terenie gminy powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny. Nie powinny one ograniczać się jedynie do środowiska szkoły – uczniów i nauczycieli, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty. Zdecydowanie korzystnym działaniem jest edukowanie mieszkańców poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe lub plakatowe oraz kierowanie działań do młodszych uczniów w celu kształtowania prawidłowych postaw oraz świadomości względem istniejących zagrożeń społecznych. Należy ponadto przyjąć nowe rozwiązania w zakresie edukacji profilaktycznej dla młodzieży, przez co należy

rozumieć odejście od "teatrykowych" form ich realizacji na rzecz innych rozwiązań (np. stand - up, występy grup tanecznych, relacja byłego alkoholika etc.).

·Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie alkoholizmu zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucjach. Kluczową rolę mogą odgrywać instytucje cieszące się dużym zaufaniem wśród mieszkańców np. Punkt Informacyjno – Konsultacyjny.

·Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem alkoholowym. Rodzinom z problemem alkoholowym powinny zostać zaproponowane warsztaty lub spotkania, podczas których mogliby uzyskać wsparcie i wzmacniać swój autorytet wychowawczy pod okiem psychologów. Z kolei, na terenie gminy może zostać przeprowadzona lokalna kampania uwrażliwiająca na szkodliwość alkoholu oraz zachęcająca do ograniczenia jego nadmiernego spożywania.

·Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień i/lub przemocy.

·Współpraca z mediami jest ważnym elementem budowania społecznego poparcia dla działań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz edukacji społecznej.

III. CEL I ZADANIA PROGRAMU

Celem głównym Programu jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych, zmniejszenie tych, które aktualnie występują oraz zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

Celami szczegółowymi programu są:

1. rozpatrywanie specyfiki problemów alkoholowych na terenie gminy Nowosolna oraz potrzeb lokalnego środowiska w zakresie pomocy w ich rozwiązywaniu;
2. zmniejszenie rozmiarów aktualnie istniejących problemów związanych z używaniem alkoholu;
3. zapobieganie powstawaniu nowych problemów wynikających z uzależnień na terenie gminy Nowosolna;
4. kreowanie i propagowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia.

Warunkami niezbędnymi do osiągnięcia wyżej wymienionych celów są:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych skierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży, w tym promowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także prowadzenie działań w zakresie dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
6. wspieranie zatrudnienia socjalnego.

IV. ZADANIA DO REALIZACJI

Zadanie 1: Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

LP	METODY REALIZACJI	WSKAŹNIK OSIĄGNIĘCIA CELU	REALIZATOR	TERMIN
1.	Zapewnienie ciągłości funkcjonowania Punktu Informacyjno - Konsultacyjnego	liczba osób korzystających z pomocy psychologa,	Psycholog zatrudniony	13.01.2020 –

	dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin	liczba przeprowadzonych konsultacji	w Punkcie Informacyjno - Konsultacyjnym	31.12.2020
2.	Szerokie informowanie społeczeństwa o możliwościach korzystania z pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu	ilość rozdystrybuowanych materiałów informacyjnych, liczba publikacji dot. funkcjonowania punktu konsultacyjnego	GKRPA, OPS	02.01.2020 – 31.12.2020

Zadanie 2: Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie

LP	METODY REALIZACJI	WSKAŹNIK OSIĄGNIĘCIA CELU	REALIZATOR	TERMIN
1.	Kierowanie osób nadużywających alkoholu na badanie biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia oraz finansowanie kosztów tych badań	liczba osób skierowanych na badanie przez biegłych, liczba wydanych opinii	GKRPA	02.01.2020 – 31.12.2020
2.	Przeprowadzanie procedury zobowiązania do leczenia odwykowego, w tym prowadzenie rozmów interwencyjno – motywujących z osobami nadużywającymi alkoholu i stosującymi przemoc do podjęcia leczenia, udzielanie informacji w zakresie placówek terapeutycznych, ośrodków zamkniętych osobą uzależnionym i ich rodziną	liczba rozmów motywujących przeprowadzonych z osobami objętymi postępowaniem komisji	GKRPA	02.01.2020 – 31.12.2020
3.	Kierowanie wniosków do sądu o wszczęcie postępowania w sprawie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie odwykowym, finansowanie kosztów postępowań sądowych	liczba złożonych wniosków do sądu	GKRPA	02.01.2020 – 31.12.2020
4.	Udział przedstawicieli Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Nowosolna	liczba wniosków złożonych do GKRPA przez zespół, liczba procedur NK powiązanych z nadużywaniem alkoholu, liczba spotkań zespołu, w których uczestniczył pełnomocnik ds. uzależnień	GKRPA	02.01.2020 – 31.12.2020

Zadanie 3: Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, skierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych

Powyższy cel realizowany jest poprzez:

profilaktykę uniwersalną – której działania ukierunkowane są na całą populację, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka wystąpienia problemu alkoholowego czy też innego zaburzenia. Metody profilaktyki uniwersalnej obejmują między innymi następujące działania: organizacja konkursów, koncertów, kampanii;

profilaktykę selektywną – której działania skoncentrowane są na jednostkach i grupach zwiększonego ryzyka. Ten rodzaj profilaktyki jest niezbędnym narzędziem pomocy osobom, które znajdują się w trudnej sytuacji społecznej, rodzinnej, środowiskowej, przez co narażone są w większym stopniu na ryzyko powstania problemów związanych z uzależnieniem bądź innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Profilaktyka selektywna realizowana jest poprzez: dostarczanie informacji w obszarze ryzyka, poradnictwo indywidualne i rodzinne;

profilaktykę wskazującą – działania tego rodzaju profilaktyki adresowane są do grup i jednostek, znajdujących się w skali wysokiego ryzyka, gdzie można zaobserwować pierwsze symptomy świadczące o nadużywaniu alkoholu bądź inne przejawy mogące przyczynić się do wykluczenia społecznego. W ramy tych działań wpisuje się szereg możliwości działań edukacyjnych i informacyjnych prowadzonych przez pracowników socjalnych, pedagogów, socjoterapeutów.

LP	METODY REALIZACJI	WSKAŹNIK OSIĄGNIĘCIA CELU	REALIZATOR	TERMIN
1.	Zwiększenie dostępności i jakości szkolnych i środowiskowych programów profilaktycznych (organizowanie i finansowanie edukacyjnych programów, warsztatów, spektakli profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców)	liczba zrealizowanych programów, liczba osób objętych działaniami	GKRPA, GPCKiE, SZKOŁY	07.01.2020 – 31.12.2020
2.	Organizowanie i wspieranie działań służących rekreacji i zabawie dzieci i młodzieży bez alkoholu, w tym współorganizacja dla dzieci i młodzieży gminy Nowosolna, festynów i pikników profilaktycznych, które promują zdrowy styl życia, abstynencję i trzeźwość	liczba zorganizowanych/ współorganizowanych imprez profilaktycznych, liczba osób biorących udział w wydarzeniach	GKRPA, GPCKiE, ŚWIETLICE, SZKOŁY	07.01.2020 – 31.12.2020
3.	Dofinansowanie dzieciom i młodzieży wyjazdów do kina, teatru na widowiska z zakresu profilaktyki uzależnień	liczba dzieci objętych wsparciem liczba zorganizowanych wyjść do kina/teatru	GKRPA, GPCKiE, ŚWIETLICE, SZKOŁY	07.01.2020 – 31.12.2020
4.	Organizacja i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego obejmującego realizację programu profilaktycznego lub socjoterapeutycznego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych z terenu gminy Nowosolna	liczba dzieci korzystających ze wsparcia	GKRPA, GPCKiE, ŚWIETLICE, SZKOŁY	13.01.2020 – 24.01.2020 29.06.2020-31.08.2020
5.	Bieżące funkcjonowanie świetlic środowiskowych dla dzieci	liczba prowadzonych świetlic, liczba dzieci uczestniczących w zajęciach świetlicowych	ŚWIETLICE	07.01.2020 – 31.12.2020
6.	Wspomaganie kształcenia w dziedzinie profilaktyki wychowawców, nauczycieli,	ilość szkoleń, kursów	WYKONAWCA ZEWNĘTRZNY	02.01.2020 – 31.12.2020

	pedagogów, rodziców, itp. (finansowanie szkoleń dla członków GKRPA, nauczycieli, pracowników świetlic, podmiotów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych)			
7.	Zapewnienie materiałów na prowadzenie działalności profilaktycznej, dystrybucja publikacji edukacyjnych w środowisku szkolnym, świetlicach itp. (finansowanie zakupów plakatów, broszur, filmów i innych materiałów edukacyjnych o tematyce profilaktycznej)	ilość zakupionych plakatów, broszur, filmów, ilość rozdystrybuowanych materiałów informacyjnych	GKRPA	02.01.2020 – 31.12.2020
8.	Udział gminy Nowosolna w kampaniach społecznych	liczba przeprowadzonych kampanii	GKRPA	02.01.2020 – 31.12.2020

Zadanie 4: Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych

LP	METODY REALIZACJI	WSKAŹNIK OSIĄGNIĘCIA CELU	REALIZATOR	TERMIN
1.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi, placówkami oświatowymi w zakresie realizacji i finansowania działań mających na celu promocję zdrowego stylu życia poprzez kulturę, sport i turystykę z udziałem treści profilaktycznych lub informacyjnych o uzależnieniach	ilość podpisanych umów na wsparcie realizacji działań	GKRPA, ORGANIZACJE POZARZADOWE, SZKOŁY	02.01.2020 – 31.12.2020

Zadanie 5: Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego

LP	METODY REALIZACJI	WSKAŹNIK OSIĄGNIĘCIA CELU	REALIZATOR	TERMIN
1.	Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych w celu wykrywania naruszeń ustawy	ilość kontroli	GKRPA	kwiecień 2020, październik 2020
2.	Opiniowanie wniosków przedsiębiorców ubiegających się o zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych	ilość wniosków	GKRPA	02.01.2020 – 31.12.2020
3.	Występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego, w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów, określonych w art. 13 ¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	ilość spraw w sądzie	GKRPA	02.01.2020 – 31.12.2020

Zadanie 6: Wspieranie zatrudnienia socjalnego

LP	METODY REALIZACJI	WSKAŹNIK OSIĄGNIĘCIA CELU	REALIZATOR	TERMIN
1.	Wspieranie ekonomii społecznej poprzez funkcjonowanie spółdzielni społecznych	-	GKRPA, OPS	02.01.2020 – 31.12.2020
2.	Współpraca z pracownikami socjalnymi mającymi kontakt z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi od alkoholu	ilość odbytych spotkań	GKRPA, OPS	02.01.2020 – 31.12.2020

V. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.

Ustala się następujące zasady finansowania pracy członków Komisji:

1. Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za każdorazowy udział w posiedzeniu tejże Komisji, potwierdzony własnoręcznym podpisem na liście obecności, przysługuje dieta w wysokości 50 zł.

2. Przewodniczącemu oraz Zastępcy Przewodniczącego biorącemu udział w pracach Komisji przysługuje dieta w wysokości 100 zł.

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.

Finansowanie realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych będzie dokonywane w ramach środków finansowych z budżetu Gminy Nowosolna pochodzących z opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz z innych środków finansowych.